

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 3.6.2009
KOM(2009) 257 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH
REGIONKOMMITTÉN**

Ett gemensamt åtagande för sysselsättning

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

Ett gemensamt åtagande för sysselsättning

1. INLEDNING

Det är människor som drabbas hårdast av recessionen – EU:s största utmaning idag är att förebygga hög arbetslöshet, stödja skapandet av arbetstillfällen och bana väg för ekonomisk förnyelse, hållbar återhämtning och tillväxt. Detta kan uppnås bara genom ett starkare samarbete mellan alla berörda parter, bättre samordning av politiken och ömsesidigt lärande, dvs. genom ett gemensamt åtagande för att utarbeta och genomföra lämpliga politiska riktlinjer och åtgärder för att trygga stabila arbetstillfällen i bärkraftiga näringsgrenar och hjälpa människor in i arbetslivet, för att stödja de mest utsatta och för att bana väg för morgondagens arbetstillfällen och kompetens. De åtgärder som behövs för att motverka den aktuella krisens sociala och sysselsättningsrelaterade konsekvenser måste genomföras parallellt med nödvändiga strukturreformer som syftar till att möta de långsiktiga utmaningar som globaliseringen, befolkningsutvecklingen och klimatförändringarna innebär.

I EU:s Lissabonstrategi betonas att skapandet av arbetstillfällen måste stödjas av en aktiv sysselsättningspolitik, en sund makroekonomisk politik, investering i kompetens, forskning och infrastruktur, bättre lagstiftning och åtgärder för att främja entreprenörskap och innovation. EU reagerade snabbt på krisen genom att anta den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa, där behovet att motverka krisens effekter på sysselsättningen framhålls. Planens effekter ser redan i inledningsskedet lovande ut och de sociala skyddsnetten utnyttjas till fullo som stabiliseringsmekanism. Medlemsstaternas insatser för en återhämtning är i stort sett i linje med EU långsiktiga reformmål (se bilaga 1).

Det kommer dock att behövas ytterligare insatser när läget på arbetsmarknaden försämras till följd av den ekonomiska nedgången. Sedan Europeiska rådets vårmöte har kommissionen, medlemsstaterna, Europaparlamentet, arbetsmarknadens parter och företrädare för det civila samhället arbetat med frågan hur vi på bästa sätt kan motverka krisens effekter på sysselsättningen.

2. ETT GEMENSAMT ÅTAGANDE FÖR SYSSELSÄTTNING: HUVUDPRIORITERINGAR OCH ÅTGÄRDER

EU bör inte bara vidta åtgärder för att mildra recessionen utan vända den till en möjlighet att skapa en mer produktiv, mer innovativ, mer kompetensbaserad ekonomi med låga koldioxidutsläpp – en ekonomi med öppna och inkluderande arbetsmarknader som leder till ett mer jämlikt samhälle med större sammanhållning och arbeten anpassade till behoven när det gäller ålder, jämställdhet och balans i livet. Punktinsatser räcker inte till, utan det kommer att krävas en fortlöpande gemensam process.

Krisen kommer att förändra de europeiska arbetsmarknaderna i grunden. Både arbetstagarerna och företagen måste ges möjlighet att anpassa sig till utvecklingen för att man ska kunna bevara bärkraftiga arbetstillfällen, stärka kompetensen överlag, hjälpa människor att komma tillbaka på arbetsmarknaden och skapa förutsättningar för nya arbetstillfällen. ”Gröna” arbetstillfällen kan bli ett viktigt tillväxtsegment i framtiden på EU:s arbetsmarknader. Redan idag kan 20 miljoner arbetstillfällen i EU betraktas som ”gröna” (10 % av den totala sysselsättningen) och aktuella uppgifter visar att sysselsättningen enbart inom sektorn för förnybar energi kan fördubblas till 2,8 miljoner under perioden fram till 2020¹.

Flexicurity – flexibilitet och trygghet på arbetsmarknaden – är fortfarande det rätta sättet att modernisera arbetsmarknaden och främja dess anpassningsförmåga, öka konkurrenskraften och bana väg för en återhämtning. Kommissionen välkomnar den överenskommelse som arbetsmarknadens parter på europeisk nivå ingått inom sitt gemensamma arbetsprogram för att övervaka tillämpningen av EU:s gemensamma principer för flexicurity och tillsammans dra lärdomar av gjorda erfarenheter.

I kommissionens meddelande ”Främja återhämtning i Europa”² beskrivs en rad faktorer som kan hjälpa medlemsstaterna att utarbeta och genomföra lämpliga och effektiva sysselsättningspolitiska åtgärder. Europeiska rådets vårmöte och de tre workshoppar om sysselsättningen som hölls i Madrid, Stockholm och Prag i april 2009 bidrog utifrån detta till att fastställa **tre huvudprioriteringar**: 1) värna sysselsättningen, skapa arbetstillfällen och främja rörlighet, 2) höja kompetensen och matcha behoven på arbetsmarknaden samt 3) förbättra tillträdet till arbetsmarknaden. Vid toppmötet om sysselsättningen den 7 maj fick medlemsstaterna också möjlighet att utbyta åsikter om dessa prioriteringar och kunde enas om tio åtgärder³.

Med utgångspunkt i dessa gemensamma insatser föreslås i detta meddelande att EU gör ett gemensamt åtagande för sysselsättning i syfte att stärka samarbetet mellan EU och dess medlemsstater samt mellan arbetsmarknadens parter på europeisk nivå i fråga om de tre huvudprioriteringarna, med inriktning på konkreta åtgärder och med stöd av alla tillgängliga gemenskapsinstrument, särskilt Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter. Prioriteringarna och åtgärderna bör anpassas till förändringarna på arbetsmarknaden och till budgetsituationen i varje medlemsstat och bör utformas så att EU:s stöd till medlemsstaternas och arbetsmarknadsparternas insatser skapar största möjliga mervärde. Det gemensamma åtagandet bör bidra till EU:s roll när det gäller att påverka de insatser för återhämtning och hållbar tillväxt som görs på det internationella planet. Framstegen i genomförandet bör diskuteras av kommissionen, medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter vid trepartstoppmötena om sociala frågor.

---

¹ Se: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² KOM(2009) 114, 4.3.2009.

³ Se: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en&eventsId=173&furtherEvents=yes>

2.1. VÄRNA SYSSELSÄTTNINGEN, SKAPA ARBETSTILLFÄLLEN OCH FRÄMJA RÖRLIGHET

Tillfälligt förkortad arbetstid har använts med framgång i flera medlemsstater för att värna sysselsättningen, särskilt i kombination med ekonomiskt stöd för inkomstförlust och utbildning. Möjligheten att förkorta arbetstiden är en viktig del av EU:s flexicurity-principer och nationella flexicurity-metoder. Sådana arrangemang kan leda till minskade uppsägnings- och (ny)anställningskostnader för företagen, förebygga förlust av företagsspecifik kompetens och samtidigt öka arbetstagarnas anställbarhet. De bör vara tillfälliga och målinriktade, inte leda till minskat arbetstagarinflytande eller minskad konkurrenskraft, och bör omfatta även små och medelstora företag och visstidsanställda.

Skapandet av arbetstillfällen kräver rätt miljö för entreprenörskap, innovation och egenföretagande samt ökat fokus på åtgärder på efterfrågesidan. En praktiskt inriktad kultur när det gäller att förutse och hantera omstruktureringar i näringslivet – i samverkan mellan företag, arbetstagare, arbetsmarknadens parter och offentliga myndigheter – kan också bidra till ökad konkurrenskraft, anpassningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden och samtidigt skydda regionernas och lokalsamhällenas ekonomiska struktur. Kommissionen välkomnar det arbete som arbetsmarknadens parter på europeisk nivå utfört gemensamt i fråga om omstruktureringar, som bör fungera som utgångspunkt för att utarbeta bättre underbyggd praxis. Avtal kan slutas med offentliga arbetsförmedlingar och arbetsmarknadens parter för att se till att friställda arbetstagare får det stöd de behöver för att hitta ett nytt arbete, inklusive utbildning. Medlemsstaterna kan bevilja statligt stöd till nya småföretag som startas i stödområden eller av kvinnliga företagare. Europeiska institutet för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound) och Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop) kommer att engageras för att tillhandahålla information och sakkunskap beträffande hantering av förändringar och prognoser om kompetensbehov.

Även under den pågående krisen finns många obesatta lediga platser i hela Europa, vilket beror på bristande matchning mellan arbetssökandes kompetens och arbetsmarknadens behov. Friställda arbetstagare bör få bättre möjligheter att söka arbete i utlandet utan att förlora rätten till arbetslöshetsförmåner i bosättningslandet. En sådan möjlighet finns idag men är begränsad till bara tre månader. Andra faktorer som begränsar rörligheten idag, även för lärlingar och praktikanter, är att situationen skiljer sig avsevärt mellan medlemsstaterna och att medborgarna inte har tillgång till information om möjligheten att arbeta och praktisera i en annan medlemsstat. Här har de offentliga arbetsförmedlingarna en viktig roll att spela. Ett effektivt genomförande av direktivet om utstationerade arbetstagare kräver ett stärkt administrativt samarbete och utbyte av god praxis.

Föreslagna prioriterade åtgärder

Bättre utnyttjande av förkortad arbetstid

- Medlemsstaterna utvecklar med stöd av Europeiska socialfonden effektiva program för att bibehålla bärkraftig sysselsättning och optimera effekterna av tillfälligt förkortad arbetstid och utbildning, samtidigt som negativa effekter undviks (se bilaga 2).

Bättre förutse och hantera omstruktureringar

- Kommissionen har utarbetat praktiska verktyg för omstruktureringar⁴. Med utgångspunkt från dessa skulle ett erfarenhetsutbyte mellan alla berörda parter kunna leda till utveckling av bästa praxis för att göra det lättare att förutse och hantera omstruktureringar i näringslivet, med stöd av Europeiska socialfonden (se bilaga 3).
- För att underlätta omstruktureringar kan arbetsmarknadens parter upprätta branschspecifika partnerskap, t.ex. särskilda handlingsplaner och överenskommelser om bördefördelning med lokala och regionala förvaltningar, med stöd av Europeiska socialfonden. Sådana partnerskap som stöds av kommissionen kan vara lämpliga för sektorer som står för utmaningar i hela EU; lärdomar kan dras bland annat av exemplet bilindustrin. Arbetsmarknadens parter och lokala förvaltningar bör också om möjligt förhandla fram överenskommelser för att hjälpa varslade arbetstagare att hitta ett nytt arbete genom utbildning, coachning och platsförmedling. Uppsägning bör vara en sista utväg.

Stödja skapandet av arbetstillfällen

- Medlemsstaterna bör satsa mer på att skapa en företagervänlig miljö, t.ex. genom en varaktig sänkning av lönebikostnaderna (inklusive skatter), investeringar i forskning och infrastruktur, minskad administrativ belastning samt insatser för att främja bättre lagstiftning och utveckling av små och medelstora företag.
- Medlemsstaterna bör tillsammans med arbetsmarknadens parter och med stöd av Europeiska socialfonden hjälpa arbetslösa och ungdomar att starta bärkraftiga företag, t.ex. genom att erbjuda starta-eget-kurser och tillhandahålla startkapital.

Underlätta rörlighet

- Kommissionen kommer att inleda en stor informationskampanj om möjligheterna att arbeta i ett annat EU-land med hjälp av den europeiska jobbsökarportalen Eures⁵. Kommissionen kommer också att starta en ny webbaserad kartläggnings- och matchningstjänst med information om yrken och utbildningar för att arbetssökande lättare ska kunna matcha sina kunskaper med lediga platser i hela Europa. Detta pilotprojekt inleds i slutet av 2009.
- Medlemsstaterna uppmanas att förlänga till sex månader den period under vilken arbetslösa kan söka arbete i en annan medlemsstat utan att förlora rätten till arbetslöshetsförmåner.

---

⁴ Se: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en>
⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en>

2.2. HÖJA KOMPETENSEN OCH MATCHA BEHOVEN PÅ ARBETSMARKNADEN

EU:s välstånd bygger på förmågan att skapa konkurrenskraftiga och bärkraftiga arbetstillfällen för arbetstagare med god kompetens. Ett gemensamt åtagande för att höja kompetensen överlag är en absolut nödvändighet, både för att hantera krisens konsekvenser för sysselsättningen på kort sikt och för att bana väg för en konkurrenskraftig och kunskapsbaserad ekonomi med låga koldioxidutsläpp.

Utbildningen måste anpassas bättre till arbetsmarknadens behov, även inom traditionella sektorer i ekonomin. Ungdomar behöver få den kompetens som krävs för att ta till vara dagens sysselsättningsmöjligheter och de övergripande färdigheter som krävs för anpassningsförmåga på en arbetsmarknad stadd i snabb förändring. Brist på erkännande av kompetens som förvärvats genom icke formellt och informellt lärande hämmar sysselsättningsmöjligheterna. Den sociala dialogen har en viktig roll när det gäller fastställande, förvärv och erkännande av kompetens, särskilt inom framväxande sektorer i ekonomin.

För att ta till vara möjligheterna till återhämtning och främja social innovation är det också nödvändigt att fastställa dagens och morgondagens kompetensbehov, enligt initiativet Ny kompetens för nya arbetstillfällen. I vissa medlemsstater finns redan branschspecifika råd för sysselsättning och kompetens som bidrar till att föra samman företag, arbetsmarknadens parter och offentliga myndigheter för att fastställa framtidens kompetensbehov. Flera partnerskap har upprättats mellan högskolor och näringslivet för att förbättra utvecklingen av kursplaner, entreprenörskap och kunskapsöverföring. Dessa initiativ bör bli allmän praxis och utgöra grunden för utbildningsplanerna.

Behovet av modernisering inom utbildningsväsendet gäller inte bara grundläggande utbildning. Det finns uppgifter som visar att företag som inte satsar på fortbildning löper dubbelt så stor risk att gå i konkurs. I synnerhet små och medelstora företag och innovativa företag behöver ofta riktat stöd eftersom de står inför andra kompetensutmaningar och har mer begränsad tillgång till finansiering än större företag. Gemensamma finansieringsmekanismer med deltagande av offentliga myndigheter, företag och arbetsmarknadens parter kan bidra till att bibehålla och öka deltagandet i fortbildning.

Eftersom möjligheterna på arbetsmarknaden är mer begränsade i en ekonomisk nedgång riskerar de som nu avslutar sin utbildning att bli arbetslösa eller hamna utanför arbetskraften, vilket kan skada deras anställbarhet även efter en återhämtning. Utan grundläggande färdigheter – och dessa saknas alltför ofta – är det ännu svårare att hitta ett arbete. Ungdomar som vill komma in på arbetsmarknaden behöver idag bästa möjliga stöd i form av praktikplatser, praktisk jobbrelaterad utbildning eller tillgång till vidareutbildning för att tillägna sig den kompetens som behövs för att lyckas på arbetsmarknaden i framtiden. Detta kan stödjas genom att man trots krisen satsar på att bibehålla och utveckla lärlings- och praktikplatser på företag och i den offentliga sektorn med hjälp av väl genomtänkta nationella mål, genom ökade möjligheter till rörlighet på utbildningsområdet även för lärlingar, elever inom yrkesförberedande utbildning och praktikanter med akademisk examen samt genom kraftfulla insatser för att minska andelen ungdomar med enbart grundskoleutbildning och otillräckliga nyckelkompetenser. EU:s program för

livslångt lärande bör också utnyttjas för att stödja innovativa åtgärder som syftar till att förbättra inläringen av jobbrelaterade färdigheter och partnerskap mellan utbildningsväsende och näringsliv.

Föreslagna prioriterade åtgärder

Höja kompetensen och stärka det livslånga lärandet

- Arbetet med initiativet Ny kompetens för nya arbetstillfällen kommer att intensifieras, och kommissionen kommer att göra en branschspecifik analys av framväxande kompetensbehov (även kompetens för en ekonomi med låga koldioxidutsläpp), sprida en vägledning för fortbildning inom små och medelstora företag och undersöka möjligheten att inrätta branschspecifika kompetensråd på EU-nivå för att föra samman företagen, arbetsmarknadens parter och offentliga myndigheter.
- Medlemsstaterna bör utan dröjsmål med stöd av Europeiska socialfonden stärka sin kapacitet när det gäller prognoser och planering för framtida kompetensbehov, för att förbättra matchningen mellan utbud och efterfrågan på kompetens inom de sektorer och branscher som drabbats hårdast av krisen. Medlemsstaterna bör även i fortsättningen förbättra utbildningssystemens kvalitet och tillgänglighet.
- Medlemsstaterna bör tillsammans med arbetsmarknadens parter vidareutveckla och tillämpa nationella ramar för kvalifikationer som bygger på läranderesultat och är kopplade till den europeiska ramen för kvalifikationer. De bör stärka programmen för validering av kompetens, även sådan kompetens som förvärvats genom informellt lärande, särskilt inom sektorer med god potential för sysselsättningstillväxt som hälso- och sjukvård och omvårdnadstjänster.
- Kommissionen bör inom den nya strategiska ramen för utbildningssystemen tillsammans med medlemsstaterna främja flexibla utbildningsvägar och därigenom öka effektiviteten i det livslånga lärandet. EU har nyligen beslutat att 15 % av arbetstagarna bör delta i livslångt lärande och att andelen med avslutad högskoleutbildning i åldersgruppen 30–34 år bör vara 40 % senast 2020. För att snabbt uppnå resultat när det gäller att höja arbetstagarnas kompetens i linje med dessa mål uppmanas medlemsstaterna att utifrån sina respektive behov fastställa nationella mål på de områden som omfattas av europeiska mål.

Omedelbar hjälp till ungdomar

Medlemsstaterna bör med stöd av kommissionen, Europeiska socialfonden och, där så är lämpligt, arbetsmarknadens parter:

- Se till att minst 5 miljoner europeiska ungdomar erbjuds en lärlingsplats av hög kvalitet under perioden fram till slutet av 2010. Företagen bör också fortsätta att erbjuda praktikplatser för att öka studerandes anställbarhet.
- Snabbt utarbeta strategier för att minska andelen ungdomar med enbart grundskoleutbildning och se till att fler lämnar skolan med avslutad

gymnasieutbildning, eftersom många länder fortfarande ligger långt från EU:s mål, dvs. att högst 10 % av ungdomarna lämnar skolan i förtid. Här kan ingå insatser för att hålla kvar ungdomar i skolan längre, höjd åldersgräns för avslutad obligatorisk skolgång, närvarobidrag samt flexibla och alternativa utbildningsvägar inom grundläggande och yrkesinriktad utbildning.

- Stärka målen för EU:s satsning på en ”ny start” för arbetslösa ungdomar: alla ungdomar bör snabbt erbjudas utbildning eller arbete – senast efter en månads arbetslöshet när det gäller ungdomar i åldern 15–19 år och senast efter två månader för dem som är 20–24 år. Stödja ungdomsorganisationer för att anordna utbildning och hjälpa ungdomar som har enbart grundskoleutbildning eller som har hoppat av skolan.

2.3. FÖRBÄTTRA TILLTRÄDET TILL ARBETSMARKNADEN

För att mildra de sociala konsekvenserna av krisen är det särskilt viktigt att arbetstagarna får behålla jobben och att fler kommer in på arbetsmarknaden, särskilt kvinnor, äldre arbetstagare och andra diskriminerade grupper, för att förebygga att människor blir långtidsarbetslösa eller hamnar utanför arbetskraften. Syselsättning är det bästa sättet att förebygga utestängning och det sociala Europa börjar med ett arbete, men även före krisen var det alltför många arbetslösa människor i EU som inte hade tillgång till ett arbete.

EU:s gemensamma principer för aktiv inkludering ger integrerade ramar för att öka sysselsättningen, bekämpa social utestängning och stödja social sammanhållning genom modernisering av de sociala trygghetssystemen. Ett snabbt genomförande och övervakning av kommissionens nyligen antagna rekommendation om aktiv inkludering, som godkänts av rådet, är viktigare än någonsin. Krisen innebär att nya typer av solidaritet kommer att behövas. De minimiinkomstregler som redan införts i de flesta medlemsstater kan spela en viktig roll som automatiska stabilisatorer och kan vid behov stärkas för att bidra till bibehållen köpkraft för arbetslösa, särskilt i de länder där arbetslöshetsförsäkringen har minst täckning eller kortast utbetalningsperiod.

Det behövs snabba åtgärder för att göra övergångar på arbetsmarknaden lönsamma och förbättra tillträdet till arbetsmarknaden: minska arbetsgivarnas anställningskostnader och utnyttja potentialen för att skapa nya arbetstillfällen särskilt för lågkvalificerade arbetstagare, minska negativa incitament för arbete, förbättra skatte- och förmånsstrukturen för att göra arbete lönsamt (bland annat genom att minska skattebördan på den andra försörjaren i ett hushåll) samt skapa incitament för arbetslösa att starta eget företag, t.ex. genom entreprenörsutbildning och mikrokrediter. De länder dit migrerande arbetstagare nu återvänder på grund av krisen bör också vidta åtgärder för att underlätta ett snabbt återinträde på arbetsmarknaden. Jämställdhetsåtgärderna bör också stärkas eftersom det är vanligare att kvinnor har otrygga anställningsvillkor eller befinner sig utanför arbetsmarknaden.

För att förbättra möjligheterna för dem som har svårt att hävda sig på arbetsmarknaden (bl.a. legala invandrare från tredjeländer) och för att sätta in snabba åtgärder för friställda arbetstagare och arbetslösa behövs ett bättre samarbete mellan offentliga myndigheter, offentliga och privata arbetsförmedlingar, socialtjänsten,

vuxenutbildningen, arbetsmarknadens parter och det civila samhället. Medlemsstaterna – och i synnerhet de offentliga arbetsförmedlingarna – bör också satsa mer på ömsesidigt lärande för att öka de aktiva arbetsmarknadsåtgärdernas effektivitet och verkan.

Föreslagna prioriterade åtgärder

Stärka aktiveringsåtgärderna och förbättra tillträdet till arbetsmarknaden

Medlemsstaterna bör anslå en betydande andel av sina ESF-medel för att förbättra effektiviteten i de nationella sysselsättningssystemen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken och skapa incitament för företagande och egenföretagande. Medlemsstaterna bör intensifiera insatserna för ett aktivt genomförande och övervakning av EU:s gemensamma principer för aktiv inkludering. I linje med dessa principer och med tanke på det stora handlingsutrymme som gällande regler för statligt stöd ger uppmanas de att:

- Stärka målen för EU:s satsning på en ”ny start” för arbetslösa vuxna, så att de senast tre månader efter det att de registrerats vid den offentliga arbetsförmedlingen erbjuds ett nytt arbete, fortbildning, lärlingsplats eller annan åtgärd för ökad anställbarhet.
- Hjälpa långtidsarbetslösa att komma tillbaka på arbetsmarknaden genom sänkta lönebikostnader, t.ex. genom att arbetsgivaren befrias från att betala socialförsäkringsavgifter under sex månader när en långtidsarbetslös person anställs, med möjlighet att ansöka om lägre avgifter under ytterligare en period.
- Främja sysselsättning för utsatta grupper och äldre arbetstagare genom riktade förmåner för förvärvsarbetande och incitament för anställning, även inom den sociala ekonomin, samtidigt som förtida pension görs till mindre lockande.
- Stimulera efterfrågan på och arbeten för lågkvalificerade arbetstagare, t.ex. genom skattelättnader eller andra incitament som tjänstecheckar för hushållsnära tjänster och omsorg.
- Stärka samarbetet och erfarenhetsutbytet mellan offentliga och privata arbetsförmedlingar, med stöd av kommissionen, för att öka deras kapacitet att hantera nya och stora inflöden av arbetssökande.

3. BÄTTRE UTNYTTJANDE AV GEMENSKAPSMEDEL

Ett gemensamt åtagande för sysselsättning måste stödjas av alla tillgängliga gemenskapsinstrument. Genom Europeiska socialfonden stöder medlemsstaterna redan idag många återhämtningsåtgärder som motsvarar de huvudprioriteringar och åtgärder som anges i detta meddelande (se bilaga 3). Sedan antagandet av den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa har EU-institutionerna också beslutat om en rad lagstiftningsändringar för att stärka Europeiska socialfondens roll när det gäller att mildra krisens effekter. Möjligheten att använda medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden bör också utnyttjas fullt ut för att finansiera krisåtgärderna.

Det har blivit enklare att få tillgång till och utnyttja ESF-medel. Förskott till medlemsstaterna betalas ut snabbare och i större omfattning – hittills har

ca 1,8 miljarder euro betalats ut. Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter har också fått ett utökat tillämpningsområde och kan nu utnyttjas fullt ut: alla företagsnedläggningar på grund av krisen som berör minst 500 arbetstagare omfattas nu och bidragsvillkoren har förenklats.

3.1. MOBILISERA ALLA TILLGÄNGLIGA MEDEL FÖR KRISÅTGÄRDER

Europeiska socialfonden är ett utmärkt verktyg för att investera i människor. Ungefär 9 miljoner människor får direkt nytta av ESF-stödet varje år, men mer kan göras för att utnyttja denna möjlighet till fullo. Krisens omedelbara effekter innebär att man snabbt behöver mobilisera ESF-medel som normalt betalas ut successivt under en period på nio eller tio år. Genom att utnyttja tillgängliga anslag inom EU:s budgetplan till fullo kommer kommissionen att ställa ca **19 miljarder euro till förfogande för Europeiska socialfonden bara under perioden 2009–2010.**

Kommissionen kommer att aktivt stödja medlemsstaterna genom att snabbt tillhandahålla dessa medel med beaktande av gemenskapens bestämmelser om statligt stöd⁶. Kommissionen kommer att införa ett snabbförfarande för ändring av ESF-program så att hela processen tar högst en månad, och tillhandahålla operativ vägledning till nationella myndigheter. Kommissionen uppmanar också medlemsstaterna att påskynda utbetalningar och minska ”flaskhalsarna” i de nationella finansieringssystemen så att de ESF-medel som betalas till statskassan i de olika länderna snabbt når ut till ESF-stödmottagarna. Medlemsstaterna uppmanas också att utnyttja möjligheten att låna från Europeiska investeringsbanken (EIB) för att komplettera ESF-medlen till åtgärdspaketet för en snabb återhämtning.

Arbetsmarknadsparternas medverkan är särskilt viktig för att stödja ett lyckat genomförande av sysselsättningsåtgärderna; deras gemensamma rekommendationer för stöd till en ekonomisk återhämtning genom Europeiska socialfonden är ett värdefullt bidrag. De kan få stöd via Europeiska socialfonden: **1,2 miljarder euro har öronmärkts för arbetsmarknadens parter inom ramen för Europeiska socialfondens verksamhet** i eftersatta regioner för kapacitetsuppbyggnad och gemensamma insatser. Arbetsmarknadens parter bör i samarbete med medlemsstaterna utnyttja denna möjlighet fullt ut.

För att EU:s och medlemsstaternas ekonomiska stöd för huvudprioriteringarna och åtgärderna i detta meddelande ska få största möjliga genomslag kommer medlemsstaterna att få hjälp att tillsammans med arbetsmarknadens parter införa **snabba åtgärder som innebär att ESF-stödet inriktas på:**

- **Hjälpa arbetstagare och företag vid omstruktureringar**, inklusive utbildning på arbetsplatsen, vid behov i kombination med incitament för att anställa långtidsarbetslösa, incitament till eller minskade kostnader för rörlighet till regioner med sysselsättningsmöjligheter (t.ex. subventionerade transporter).

⁶ Kommissionen har antagit riktlinjer för tillåtet statligt stöd för utbildning och för tillåtet statligt stöd för mindre gynnade och funktionshindrade arbetstagare - SEK(2009) 719.

- **Främja entreprenörskap och egenföretagande**, inklusive stöd till nyföretagande eller sänkta lånekostnader, hållbara affärsplaner och mentorprogram för nya företag, minskad byråkrati och förenklade förfaranden för att starta företag.
- **Matcha kompetens och arbetsmarknadens behov**, inklusive utbildningsprogram av hög kvalitet, nya utbildningar eller kursplaner i entreprenörskap och en ekonomi med låga koldioxidutsläpp, forskare för innovation samt instrument (inklusive IKT) för bättre övervakning och prognoser för arbetsmarknadens behov.
- **Ungdomar**, inklusive en utökning av antalet platser eller bidrag och lån för yrkesinriktad och formell utbildning, incitament till företagen att erbjuda lärlings- och praktikplatser eller anställa ungdomar samt alternativa utbildningsvägar för ungdomar med endast grundskoleutbildning.
- **De mest utsatta grupperna**, inklusive aktiveringsåtgärder och incitament för företagen att anställa arbetstagare som har svårt att hävda sig på arbetsmarknaden eller anpassa arbetsförhållandena till behovet av en bättre balans i livet och till särskilda behov (t.ex. äldre och funktionshindrade arbetstagare).
- **Offentliga arbetsförmedlingar**, inklusive att tillhandahålla tjänster till ett växande antal klienter, höja kompetensen hos de offentliga arbetsförmedlingarnas personal och främja ett samarbete med andra berörda parter.

3.2. SNABBARE FINANSIERING AV KRISÅTGÄRDER

Två nya snabbfinansieringsmöjligheter kommer att i betydande utsträckning bidra till medlemsstaternas återhämtningsåtgärder:

- För att stödja genomförandet av åtgärdspaketet för en snabb återhämtning och, mer generellt, investeringarna i sammanhållningspolitiken, kommer kommissionen inom kort att lägga fram ett förslag till ändring av strukturfondsförordningen, för att medlemsstaterna ska kunna **slippa tillhandahålla nationell samfinansiering under 2009 och 2010**. Utan att det ändrar fördelningen av medel mellan medlemsstaterna eller det årliga taket för EU:s finansiella ram för betalningsåtaganden bör detta alternativ – dvs. tidig mobilisering av medel så att EU under den förväntade värsta krisperioden ersätter medlemsstaternas utgifter till 100 % – leda till att projekt kan genomföras snabbare, samtidigt som de finansiella begränsningarna minskar särskilt i de medlemsstater där samfinansiering via Europeiska socialfonden står för en betydande andel av de totala utgifterna på sysselsättningsområdet. Kommissionen kommer i partnerskap med medlemsstaterna att nära övervaka konsekvenserna av de snabba åtgärderna genom de befintliga årliga och strategiska rapporteringssystemen för Europeiska socialfonden.
- För att erbjuda arbetslösa en ny chans och öppna dörren till egenföretagande för några av de mest utsatta grupperna i EU, bland annat ungdomar, kommer kommissionen inom kort att lägga fram förslag om ett nytt **EU-instrument för**

mikrokrediter för sysselsättningen för att utveckla mikroföretag och den sociala ekonomin. Omfördelning av 100 miljoner euro från den befintliga EU-budgeten kan genom ett gemensamt initiativ med internationella finansinstitut, särskilt Europeiska investeringsbanksgruppen, tillföra mer än **500 miljoner euro** för utökad riktat finansiellt stöd till nya entreprenörer mot bakgrund av den nuvarande situationen med minskat kreditutbud. Nyblivna mikroföretagare kommer också att stödjas genom mentorprogram, utbildning, coachning och kapacitetsuppbyggnad, utöver det räntestöd som Europeiska socialfonden kan tillhandahålla.

4. EN BLICK MOT FRAMTIDEN

För att komma ut ur krisen starkare måste EU fullt ut utnyttja de möjligheter som den europeiska sociala marknadsekonomin ger och fortsätta sin långsiktiga reformstrategi för att omvandla EU till en mer konkurrenskraftig, innovativ ekonomi med låga koldioxidutsläpp och öppna arbetsmarknader, som innebär ett mer inkluderande samhälle med bättre arbetsplatser. EU måste därför investera i arbetstagarnas kompetens och anställbarhet och skapa inkluderande och effektiva arbetsmarknader med fast förankring i flexicurity-principerna.

Den aktuella krisens konsekvenser är mer omfattande än något vi upplevt och många arbetstillfällen har gått förlorade under de senaste månaderna, men många fler tillkom under tillväxtåren som föregick krisen. Under de senaste tolv åren har EU varit framgångsrikt i fråga om arbetsmarknadspolitiken och sysselsättningsresultaten – först med den europeiska sysselsättningsstrategin och sedan inom ramen för Lissabonstrategin. Detta har skett genom fastställande av gemensamma utmaningar, prioriteringar och bästa praxis, genom ambitiösa gemensamma mål och genom ömsesidigt lärande.

Huvudansvaret för att utarbeta arbetsmarknadsåtgärder och socialpolitiska åtgärder kommer även i fortsättningen att vila hos medlemsstaterna, och eftersom situationen skiljer sig så markant mellan medlemsstaterna kan det krävas ett mer differentierat angreppssätt. De gemensamma värdena öppenhet, solidaritet och möjligheter, som stöds av medlemsstaternas och EU:s politik och institutioner och av gemenskapens omfattande regelverk, innebär dock påtagliga fördelar – och tillför ett EU-mervärde – för människorna i EU.

Dessa värden bör även i fortsättningen ligga till grund för EU:s åtgärder för att möta krisen. EU:s roll är viktigare än någonsin och unionens strategi på sysselsättningsområdet för perioden efter 2010 kommer inte bara att kräva bättre instrument, resurser och metoder, utan även klarsynthet inför de utmaningar som våra samhällen står inför, för att EU och dess medborgare ska komma ut ur krisen starkare än tidigare.

Politisk samordning inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin, bland annat genom sysselsättningsriktlinjerna och landsspecifika rekommendationer, har varit ett viktigt verktyg för att främja reformer som stöder ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen. Med tanke på tidigare erfarenheter och de globala, strategiska, tekniska, demografiska och miljörelaterade utmaningarna kommer dock politiken och målen i framtiden att behöva stärkas för att ytterligare främja produktivitet, konkurrenskraft och social rättvisa.

Kommissionen kommer senast i slutet av 2009 att lägga fram förslag för tillväxt- och sysselsättningsstrategin för perioden efter 2010, inklusive sysselsättningsstrategin. Kommissionen kommer härvid att beakta den pågående diskussionen mellan EU-institutionerna och alla berörda parter, särskilt följande punkter som hittills betonats:

- De tre huvudprioriteringar som beskrivs i detta meddelande kommer att vara lika viktiga för den europeiska sysselsättningsstrategin i framtiden, när EU kan låta krishantering avlösas av ett tillväxtperspektiv. Den europeiska sysselsättningsstrategin bör hjälpa arbetsmarknadspolitiken att stödja tillväxt och sysselsättning, kraftigt höja kompetensnivån och utnyttja inkluderingspolitikens positiva ekonomiska roll för sysselsättningsresultat och finansiell bärkraft.
- Det behövs en förenklad europeisk sysselsättningsstrategi inom ramen för en förnyad EU-strategi för tillväxt och sysselsättning, med tydligare mål, för att skapa ökad samstämmighet.
- Medlemsstaternas ansvar bör stärkas och de nationella parlamenten, arbetsmarknadsparterna och andra berörda parter bör medverka i större utsträckning i utarbetandet och antagandet av medlemsstaternas reformprogram. Mer riktad användning av strukturfonderna, särskilt Europeiska socialfonden, bör stödja genomförandet av sysselsättningspolitiken.
- Kommissionen och medlemsstaterna kommer tillsammans med arbetsmarknadens parter att ha en viktig samordnande roll för att underlätta benchmarking och jämförelser mellan länderna.

5. SLUTSATSER

Ett gemensamt åtagande på EU-nivå för de huvudprioriteringar som beskrivs i detta meddelande bör bidra till arbetet för att möta de utmaningar som EU står inför på medellång och lång sikt och se till att dessa insatser ligger i linje med åtgärderna för en återhämtning på kort sikt.

Kommissionen uppmanar Europeiska rådet att:

- Enas om de tre huvudprioriteringarna i EU:s gemensamma åtagande för sysselsättning.
- Godkänna processen för medlemsstaternas, kommissionens och arbetsmarknadsparternas genomförande av de åtgärder som föreslås för varje huvudprioritering, med hänsyn tagen till de olika medlemsstaternas särskilda situation.
- Godkänna kommissionens förslag till bättre utnyttjande av gemenskapens medel mot bakgrund av krisen.
- Uppmana trepartstoppmötet inför Europeiska rådets årliga vårmöte att diskutera och övervaka utvecklingen i fråga om fastställande och genomförande av prioriteringarna och åtgärderna i samband med det gemensamma åtagandet för sysselsättning.

- Beakta kommissionens förslag om övervakning av genomförandet av EU:s gemensamma åtagande för sysselsättning i samarbete med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter på europeisk nivå samt rapportera om de framsteg som görs och konsekvenserna för EU:s agenda efter 2010 vid Europeiska rådets vårmöte 2010.

Bilagor:

1. Aktuella sysselsättningsåtgärder i medlemsstaterna
2. Främja tillfälligt förkortad arbetstid
3. Bättre utnyttjande av Europeiska socialfonden